

ΤΡΟΠΟΙ / ΜΕΘΟΔΟΙ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΤΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ

1. ΜΕ ΟΡΙΣΜΟ:

Η θεματική περίοδος υποβάλλει στον αναγνώστη το ερώτημα «Τι είναι;» ή «Τι εννοεί μ' αυτό;», οπότε χρειάζονται όλα εκείνα τα στοιχεία που καθιστούν σαφή τη μορφή και το περιεχόμενο της οριζόμενης έννοιας. Ο αναλυτικός περιγραφικός ορισμός χρειάζεται ερμηνεία εννοιών με ΔΙΕΥΚΡΙΝΙΣΗ, ΔΙΑΔΟΧΙΚΟΥΣ ΠΕΡΙΟΡΙΣΜΟΥΣ, ΕΤΥΜΟΛΟΓΙΑ, ΕΠΕΞΗΓΗΣΗ ...

Παράδειγμα:

«Οικογένεια είναι η ένωση και η συμβίωση δυο ανθρώπων διαφορετικού φύλου, που διαβιούν υπό κοινή στέγη και έχουν συναποδεχθεί ότι θα αντιμετωπίζουν από κοινού τα προβλήματα. Αντικειμενικός σκοπός όμως της οικογένειας είναι η τεκνοποίηση και η διαπαιδαγώγηση του νέου ανθρώπου. Από αυτήν τη λειτουργία της η οικογένεια καθίσταται καίριος θεσμός, αφού μέσω αυτής διαιωνίζεται η κοινωνία τόσο βιολογικά όσο και ηθικά, πολιτισμικά. Έτσι, η οικογένεια έχει συναισθηματικό, αναπαραγωγικό, κοινωνικοποιητικό σκοπό. Είναι, με άλλα λόγια, ένας θεσμός-κύτταρο και θεμέλιο της κοινωνίας

2. ΜΕ ΔΙΑΙΡΕΣΗ:

Η θεματική περίοδος αποκαλύπτει τα στοιχεία (είδη-μορφές) από τα οποία αποτελείται ένα αντικείμενο ή μια ιδέα.

Παράδειγμα:

«Στην έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής της UNESCO για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα τονίζεται ότι η δια βίου εκπαίδευση πρέπει να στηρίζεται στους παρακάτω τέσσερις πυλώνες, που αποτελούν διαφορετικά είδη μάθησης: 1. Μαθαίνω πώς να αποκτώ τη γνώση, συνδυάζοντας ικανοποιητικά μια ευρύτατη γενική παιδεία με τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα. 2. Μαθαίνω να ενεργώ με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτώ όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση αλλά και γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζω διάφορες καταστάσεις και να εργάζομαι αρμονικά σε ομάδες. 3. Μαθαίνω να συμβιώνω, κατανοώντας τους άλλους και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών αλληλεξαρτήσεων –συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση κοινών δράσεων και στη διευθέτηση των συγκρούσεων-, με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και ειρήνης. 4. Μαθαίνω να ζω με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσω την προσωπικότητά μου και να μπορώ να ενεργώ με μεγαλύτερη αυτονομία και περισσότερη κρίση και προσωπική υπευθυνότητα(...)».

(από το κείμενο των Απολυτήριων Εξετάσεων της Γ' Λυκείου του 2000)

3. ΜΕ ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑΤΑ:

Αν η θεματική περίοδος χρειάζεται διευκρίνιση, τότε η παράγραφος μπορεί να αναπτυχθεί με παραδείγματα ή με επεξηγήσεις.

Παράδειγμα:

«Η πληρότητα της πληροφόρησης είναι μια από τις μορφές της ακρίβειάς της. Μπορεί κανείς να δημιουργήσει μια ψεύτικη είδηση με την ίδια ευκολία, είτε ακρωτηριάζοντας την αφήγηση ενός γεγονότος είτε κατασκευάζοντάς το από την αρχή ως το τέλος. Το καλύτερο παράδειγμα για τη σημασία που έχει η πληρότητα μιας είδησης είναι το τηλεγράφημα του Εμς. Πρόκειται για το τηλεγράφημα που έστειλε από το Εμς, το 1870, ο βασιλιάς της Πρωσίας Γουλιέλμος ο Α΄ στον υπουργό εξωτερικών της χώρας, Βίσμαρκ, για να τον κατατοπίσει σχετικά με τις συζητήσεις που είχε με το Γάλλο

πρεσβευτή Μπενεντέτι. Ο Βίσμαρκ δημοσίευσε το τηλεγράφημα, αφού όμως το ανέπτυξε και το αλλοίωσε, ώστε να έχει έναν προσβλητικό τόνο για τη Γαλλία. Λέγεται ότι το τηλεγράφημα αυτό υπήρξε η αφορμή, για να κηρύξει η Γαλλία τον πόλεμο εναντίον της Πρωσσίας. Ο γαλλοπρωσικός πόλεμος του 1870-71 θα είχε ίσως βρει μια άλλη αφορμή, για να ξεσπάσει, και ίσως να κατέληγε πάλι στην πρωσική νίκη. Με τις συνθήκες όμως που διαδραματίστηκε το κεφαλαιώδες αυτό γεγονός της σύγχρονης ευρωπαϊκής ιστορίας δεν είναι απίθανο να το προκάλεσε μια ελλιπής και πλαστογραφημένη πληροφόρηση».

4. ΜΕ ΑΙΤΙΟΛΟΓΗΣΗ:

Αν η θεματική περίοδος μας παρακινεί να ρωτήσουμε το «Γιατί;».

Παράδειγμα:

«Ο σημερινός σύζυγος και πατέρας δε θέλει να σκεφτεί τον εαυτό του σε ίση θέση με τη γυναίκα του και να συνεργαστεί μαζί της για τα κοινά προβλήματα του σπιτιού τους. Αυτό συμβαίνει γιατί πριν λίγα χρόνια ο τωρινός σύζυγος και πατέρας έζησε σαν παιδί, μέσα σε μια λειτουργική αυστηρότητα του οικογενειακού του περιβάλλοντος, η οποία τον είχε καταπιέσει και ακόμα του είχε κάνει βίωμα ζωής, πως ο άντρας είχε την πρωτοκαθεδρία, είναι νοικοκύρης, ενώ η γυναίκα είναι η νοικοκυρά και το κοινωνικά ετερόνομο άτομο. Δεν τολμούσε ν' αντιμιλήσει στο γονιό, που ήταν η εξουσία. Ο διάλογος ήταν ανύπαρκτος, αφού ο νοικοκύρης αποφάσιζε για την τύχη των μελών της μονοκρατορικής οικογενειακής επικράτειας».

5. ΜΕ ΣΧΕΣΗ ΑΙΤΙΟΥ-ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΟΣ:

Στη θεματική περίοδο διατυπώνεται η αιτία που οδηγεί σε ένα αποτέλεσμα.

Παράδειγμα:

«Το τραγικό είναι ότι η, τόσο αναγκαία, εξειδίκευση οδηγεί τον άνθρωπο στην πνευματική μονομέρεια. Ο επίδοξος επιστήμονας αρχίζει να ασχολείται με ένα μόνο κομμάτι της γνώσης που έχει κατακτήσει η ανθρώπινη σκέψη. Γίνεται βέβαια, τέλειος σ' αυτό. Όμως χάνει την ολότητα, δεν έχει τη δυνατότητα να μνηθεί και να γοητευτεί από τις άλλες γνώσεις που θα τον καθιστούσαν άνθρωπο με ευρύτητα πνεύματος. Σιγά-σιγά διαπιστώνει ότι γνωρίζει μόνο τον τομέα της επαγγελματικής απασχόλησής του. Γίνεται ένας πνευματικά μονόπλευρος, μονοδιάστατος άνθρωπος».

6. ΜΕ ΣΥΓΚΡΙΣΗ ΚΑΙ ΑΝΤΙΘΕΣΗ:

Η θεματική περίοδος μας παρακινεί να επισημάνουμε τις ομοιότητες και τις διαφορές ανάμεσα σε πρόσωπα, πράγματα και ιδέες.

Παράδειγμα:

«Ένα χάσμα χωρίζει το Σωκράτη από τους σοφιστές. Ο Σωκράτης ζήτησε τη μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφιστές υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο της ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτους. Οι σοφιστές ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτη ήταν ότι αυτός και εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για τη εποχή τους».

7. ΜΕ ΑΝΑΛΟΓΙΑ:

Η θεματική περίοδος είναι διατυπωμένη ως παρομοίωση ή μεταφορά.

Παράδειγμα:

«Ο οργανισμός καταναλώνει ενέργεια όπως και μια μηχανή. Το αυτοκίνητο λ.χ. ή η θεριζοαλωνιστική μηχανή εξασφαλίζουν την αναγκαία για τη λειτουργία τους ενέργεια

καίγοντας βενζίνη. Το ηλεκτρικό ψυγείο ή ο ηλεκτρονικός υπολογιστής, δυο άλλες μηχανές, χρησιμοποιούν ηλεκτρική ενέργεια, ηλεκτρικό ρεύμα. Κι ο οργανισμός βρίσκει την αναγκαία για τις λειτουργίες του ενέργεια με ανάλογο τρόπο, καίγοντας ή διασπώντας χημικές ενώσεις. Ο μηχανισμός αυτός της παραγωγής ενέργειας λέγεται καταβολισμός. Είναι φανερό πως ο καταβολισμός είναι φαινόμενο κοινό και για τους οργανισμούς και για ορισμένες μηχανές, αφού και στις δυο περιπτώσεις για τη λειτουργία τους καταναλώνεται ενέργεια που παράγεται από τη διάσπαση χημικών ενώσεων».

Υπενθυμίζεται ότι οι παραπάνω επτά (7) τρόποι ανάπτυξης μπορούν να συνδυαστούν σε μία παράγραφο (συνήθως ανά δύο). Στην περίπτωση αυτή μιλάμε για τρόπο ανάπτυξης της παραγράφου με συνδυασμό μεθόδων. Πρέπει όμως σε κάθε τέτοιο ενδεχόμενο να προσδιορίζουμε τις μεθόδους που αξιοποιήθηκαν